[ ] ASLİYE TİCARET MAHKEMESİ SAYIN HÂKİMLİĞİ'NE

İHTİYATİ TEDBİR TALEPLİDİR

DAVACI: [Şirket unvanı], [MERSİS no], [Adres]

VEKİLİ: [Av. Ad Soyad], [Adres]

DAVALI: [Şirket unvanı], [MERSİS no], [Adres]

DAVA DEĞERİ: Menfi tespit talebi bakımından [cezai şart tutarı] TL; oransızlığın giderilmesi ve uyarlama talepleri bakımından [ ] TL

KONU: Taraflar arasındaki [tarih] tarihli Münhasır Tedarik ve Asgari Alım Sözleşmesi'nde edimler arasındaki açık oransızlığın giderilmesi, bu talep yerinde görülmezse sözleşmenin yeni koşullara uyarlanması, uyarlama mümkün değilse feshi; her hâlde davalının talep ettiği [ ] TL cezai şart nedeniyle borçlu olmadığımızın tespiti ve buna dayalı takibin ihtiyati tedbir yoluyla durdurulması talebimizdir.

ARABULUCULUK: [Arabuluculuk bürosu], [başvuru no]; son tutanak tarihi [ ] (EK-1).

AÇIKLAMALAR

1. Olayların gelişimi

Müvekkil şirket [faaliyet alanı] alanında [yıl] yılından bu yana faaliyet göstermekte olup davalı şirketin [ürün] ürünlerinin [bölge] bölgesindeki bayisidir. [Tarih] tarihinde bankalar şirketin kredi limitlerini kesmiş, aynı dönemde şirket aleyhine [sayı] icra takibi başlatılmış ve [tutar] TL tutarındaki çeklerin vadesi gelmiştir (EK-2). Davalı bu tarihlerde ürün sevkiyatını durdurmuş ve teslimata devam etmeyi yeni bir sözleşmenin imzalanmasına bağlamış, [tarih] tarihli e-postasında sözleşmenin üç gün içinde imzalanmaması hâlinde sevkiyatın tamamen durdurulacağını bildirmiştir (EK-3). Müvekkil, faaliyetini sürdürebilmek için [tarih] tarihli Münhasır Tedarik ve Asgari Alım Sözleşmesi'ni imzalamak zorunda kalmıştır (EK-4).

Sözleşme beş yıl süreli olup müvekkile yıllık [ ] birim asgari alım yükümlülüğü, davalının tek taraflı belirleyeceği liste fiyatı ve münhasırlık yükümlülüğü getirmiştir. Asgari alımın altında kalınması hâlinde eksik miktar bedelinin tamamı (m.[ ]), sözleşmenin müvekkilden kaynaklanan bir sebeple sona ermesi hâlinde ise kalan süreye ait asgari alım bedelinin tamamı (m.[ ]) cezai şart olarak kararlaştırılmıştır. Aynı dönemde piyasadaki diğer tedarikçilerin benzer ürünler için önerdiği fiyatlar sözleşme fiyatının yaklaşık [ ] altındadır (EK-5).

[Tarih] tarihli [düzenleme veya karar] ile [ürün grubuna ilişkin olağanüstü değişiklik] yapılmış ve bu tarihten sonra bölgedeki talep [ ] oranında daralmıştır (EK-6). Müvekkil bu tarihten sonra verdiği her siparişte ve yaptığı her ödemede TBK m.138'den doğan haklarını saklı tuttuğunu yazılı olarak bildirmiştir (EK-7). Davalı ise [tarih] tarihli ihtarnamesiyle [ ] TL cezai şart talep etmiş ve ödenmemesi hâlinde icra takibine geçileceğini bildirmiştir (EK-8). Müvekkil [tarih] tarihli ihtarnamesiyle TBK m.28 uyarınca edimler arasındaki oransızlığın giderilmesini istediğini davalıya bildirmiştir (EK-9).

2. TBK m.28 uyarınca edimler arasındaki açık oransızlığın giderilmesi talebimiz hakkında

Sözleşme, müvekkilin kredi limitlerinin kesildiği, icra takiplerinin başladığı ve çeklerinin vadesinin geldiği bir dönemde imzalanmıştır. Davalının üç günlük süre vererek sevkiyatı durdurma tehdidinde bulunması, müvekkilin içinde bulunduğu durumu bildiğini ve bundan yararlandığını açıkça göstermektedir. Sözleşmedeki fiyat piyasadaki emsal tekliflerin [ ] üzerindedir; beş yıllık münhasırlık ve asgari alım yükümlülüğü ile bunlara bağlanan cezai şartlar, davalının buna karşılık hiçbir taahhüt üstlenmediği tek taraflı bir yük oluşturmaktadır. Edimler arasındaki bu oransızlık, işten anlayan herkesin gözüne çarpacak düzeydedir.

Müvekkilin tacir olması bu talebe engel değildir. Talebimiz müvekkilin deneyimsizliğine veya düşüncesizliğine değil, zor durumundan bilerek yararlanılmasına dayanmaktadır. Yargıtay, tacirin basiretli bir iş adamı gibi davranma yükümlülüğünün zor durumdan yararlanılması iddiasını engellemediğini kabul etmektedir (Yargıtay 19. HD, 12.06.2003, E.2002/5289, K.2003/6204). Edimlerin değeri sözleşmenin kurulduğu tarihe göre ve uzman bilirkişi aracılığıyla belirlenmelidir (Yargıtay HGK, 22.10.2025, E.2024/1-399, K.2025/643).

Müvekkilin zor durumu [tarih] tarihinde [kredi yapılandırması veya icra takiplerinin sona ermesi] ile ortadan kalkmış, hak TBK m.28/2'deki bir yıllık süre içinde [tarih] tarihli ihtarnameyle kullanılmıştır. Arabuluculuk sürecinde geçen süre hak düşürücü sürenin hesabında dikkate alınmaz (6325 sayılı Kanun m.18/A-15). Bu nedenle sözleşme fiyatının sözleşme tarihindeki piyasa koşullarına, asgari alım miktarının ve cezai şartların ise edim dengesine uygun düzeye indirilmesi suretiyle oransızlığın giderilmesini talep ediyoruz.

3. TBK m.138 uyarınca sözleşmenin uyarlanması talebimiz hakkında

Mahkemece sözleşmenin kurulduğu tarihteki koşullar bakımından açık oransızlık bulunmadığı kanaatine varılması hâlinde dahi, [tarih] tarihli [düzenleme] sonrasında sözleşmenin temeli tamamen değişmiştir. Bu düzenleme sözleşme tarihinde gündemde değildi ve buna ilişkin hiçbir işaret yoktu; taraflarca öngörülmemiştir, öngörülmesi de beklenemezdi. Değişiklik müvekkilden değil, idari bir karardan kaynaklanmaktadır. Talepteki [ ] oranındaki daralma karşısında yıllık [ ] birimlik asgari alım yükümlülüğünün ve buna bağlı cezaların aynen uygulanmasını istemek dürüstlük kuralına açıkça aykırıdır.

Tacir olan müvekkilin ekonomik dalgalanmaları öngörmesi gerektiği ileri sürülse de bu olayda sonuç değişmez. Yargıtay'ın tacirden öngörmesini beklediği şey, genel ekonomik istikrarsızlık ve işaretleri belirgin krizlerdir (Yargıtay HGK, 07.05.2003, E.2003/13-332, K.2003/340; 15.10.2003, E.2003/13-599, K.2003/599). Dayandığımız olay ise genel bir dalgalanma değil, belirli bir ürün grubuna ilişkin ve sözleşme tarihinde hiçbir işareti bulunmayan özel bir düzenlemedir. Müvekkil olaydan sonra yaptığı her ifada haklarını saklı tutmuştur (EK-7). TBK m.138/1'in aradığı dört şart birlikte gerçekleşmiştir (Yargıtay HGK, 05.10.2022, E.2020/687, K.2022/1259).

Bu nedenle sözleşmenin, yıllık asgari alım miktarının [ ] birime indirilmesi ve [dönem] dönemi için eksik alım cezasının uygulanmaması suretiyle yeni koşullara uyarlanmasını; uyarlama mümkün görülmezse sözleşme sürekli edimli olduğundan TBK m.138/1 uyarınca feshine karar verilmesini talep ediyoruz.

4. TBK m.27, m.182/2 ve TTK m.22 uyarınca cezai şart nedeniyle borçlu olmadığımızın tespiti talebimiz hakkında

Davalının talep ettiği [ ] TL cezai şart, müvekkilin [yıl] yılı bilançosuna göre öz kaynaklarının [ ] katı, yıllık cirosunun [ ] ve net kârının [ ] katıdır (EK-10). Bu tutarın ödenmesi şirketin faaliyetini sona erdirecek ve [sayı] çalışanın işini kaybetmesine yol açacaktır (EK-11). Müvekkilin tacir olduğu için TTK m.22 uyarınca cezanın indirilmesini isteyemeyeceği ileri sürülebilirse de talebimiz aşırı cezanın indirilmesine değil, ekonomik mahva yol açan cezai şartın ahlaka aykırılığına dayanmaktadır. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, tacir borçlunun ekonomik olarak mahvına yol açacak ölçüde ağır bir cezai şartın genel ahlaka aykırı sayılarak kısmen veya tamamen iptal edilebileceğini kabul etmektedir (14.09.2021, E.2017/(19)11-943, K.2021/984). Sözleşmenin diğer hükümleri ayakta kalsa bile ahlaka aykırı ceza kaydı kesin olarak hükümsüzdür (TBK m.27/2).

Ayrıca yukarıdaki taleplerimiz doğrultusunda oransızlık giderilir veya sözleşme uyarlanırsa, eksik alım cezası da indirilen yükümlülük üzerinden hesaplanacağından davalının talebi bu kapsamda dayanaksız kalacaktır; asıl borcun herhangi bir sebeple geçersiz olduğu hâllerde ise cezanın ifası zaten istenemez (TBK m.182/2). Bu nedenle davalının talep ettiği [ ] TL cezai şart nedeniyle borçlu olmadığımızın tespitini, mahkeme aksi kanaatte ise cezanın müvekkili ekonomik mahva sürüklemeyecek düzeyin üzerindeki kısmı yönünden borçlu olmadığımızın tespitini talep ediyoruz.

5. İİK m.72/2 ve HMK m.389 uyarınca ihtiyati tedbir talebimiz hakkında

Davalı ihtarnamesinde cezai şart için icra takibine geçeceğini bildirmiştir (EK-8). Henüz takip başlatılmamış olduğundan, alacağın yüzde on beşinden aşağı olmamak üzere belirlenecek teminat karşılığında cezai şarta dayalı icra takibinin dava sonuna kadar durdurulmasına ihtiyati tedbir kararı verilmesini talep ediyoruz. [Arabuluculuk sürecinde takip başlatılmışsa: Davalı, arabuluculuk bürosuna başvurumuzdan sonra [ ] İcra Dairesinin [ ] sayılı dosyasıyla takip başlatmış olup bu dava son tutanaktan itibaren iki hafta içinde açıldığından 6325 sayılı Kanun m.18/A-16 uyarınca İİK m.72/2 hükmü uygulanmalıdır.]

6. HMK m.266 uyarınca bilirkişi incelemesi talebimiz hakkında

Uyuşmazlığın çözümü özel ve teknik bilgi gerektirdiğinden, içinde sektör uzmanı ile mali müşavir veya bağımsız denetçi bulunan bir bilirkişi heyetinden; sözleşme tarihindeki piyasa fiyatlarına göre edimler arasındaki oransızlığın, [düzenleme] sonrasında talepteki daralmanın ve bunun sözleşme dengesine etkisinin, uyarlama hâlinde makul asgari alım miktarının ve cezai şartın müvekkilin öz kaynakları, cirosu ve faaliyetinin sürdürülebilirliği üzerindeki etkisinin belirlenmesi için rapor alınmasını talep ediyoruz.

HUKUKİ SEBEPLER

TBK m.27, 28, 138, 179-182; TTK m.4, 5, 5/A, 18, 22; HMK m.110, 111, 266, 389-399; İİK m.72; 6325 sayılı Kanun m.18/A ve ilgili mevzuat.

DELİLLER

Arabuluculuk son tutanağı, sözleşme, yazışmalar ve e-postalar, banka ve icra kayıtları, emsal teklifler ve sektör raporları, ilgili düzenleme ve resmî veriler, ihtirazi kayıtlı sipariş ve ödeme yazıları, ihtarnameler, bilanço, gelir tablosu ve bağımsız denetim raporları, ticari defterler, bilirkişi incelemesi, tanık, yemin ve her türlü yasal delil.

SONUÇ VE İSTEM

Yukarıda açıklanan nedenlerle;

1. Alacağın yüzde on beşinden az olmamak üzere belirlenecek teminat karşılığında, davalının cezai şarta dayalı olarak başlatacağı icra takibinin dava sonuna kadar durdurulmasına ihtiyati tedbir yoluyla karar verilmesine,

2. TBK m.28 uyarınca taraflar arasındaki sözleşmede edimler arasındaki açık oransızlığın, sözleşme fiyatının sözleşme tarihindeki piyasa koşullarına, asgari alım miktarının ve cezai şartların edim dengesine uygun düzeye indirilmesi suretiyle giderilmesine,

3. Bu talep yerinde görülmezse, TBK m.138 uyarınca sözleşmenin yıllık asgari alım miktarının [ ] birime indirilmesi ve [dönem] dönemi için eksik alım cezasının uygulanmaması suretiyle yeni koşullara uyarlanmasına; uyarlama mümkün görülmezse sözleşmenin feshine,

4. Her hâlde, davalının talep ettiği [ ] TL cezai şart nedeniyle müvekkil şirketin borçlu olmadığının tespitine; mahkeme aksi kanaatte ise cezanın müvekkili ekonomik mahva sürüklemeyecek düzeyin üzerindeki kısmı yönünden borçlu olmadığının tespitine,

5. Yargılama giderleri ile vekâlet ücretinin davalıya yükletilmesine

karar verilmesini vekâleten saygıyla talep ederiz. [Tarih]

Davacı Vekili

[Av. Ad Soyad]

[İmza]

EKLER: Arabuluculuk son tutanağı, zor duruma ilişkin belgeler, davalının yazışmaları, sözleşme, emsal teklifler, düzenleme ve resmî veriler, ihtirazi kayıtlı yazılar, ihtarnameler, mali tablolar ve mali etki analizi, vekâletname.